

طراحی خیابان براساس الگوهای رفتاری نمونه موردی خیابان کوهسنگی مشهد

نوید آقاسی زاده شعرباف^{۱*}، افسانه دانایی^۲،

۱- کارشناس ارشد طراحی شهری و آدرس کوتاه نویسنده اول، آدرس پست الکترونیکی (navid.aghasizade@gmail.com)

۲- کارشناس ارشد طراحی شهری و آدرس کوتاه نویسنده دوم، آدرس پست الکترونیکی (afsane.danayii@gmail.com)

چکیده:

این پژوهش به منظور دستیابی به یک فضای مطلوب پیاده که بتواند آسایش، حضور ایمن و فعال عابر پیاده را تامین نماید در یکی از خیابان های شهر مشهد (خیابان کوهسنگی) انجام گرفته است نکته اساسی این است که طراحی این خیابان بر اساس الگوهای رفتاری صحیحی که توسط استفاده کنندگان آن اعمال می شود (همچون: نشستن، حرکت و انتظار و...) صورت پذیرفته است این امر سبب خواهد شد تا علاوه بر این که شاهد حضور گروههای متفاوت سنی و جنسی در فضای خیابان باشیم که این خود سبب افزایش سرزندگی و حضور پذیری بیشتر افراد در محدوده می شود همچنین در ارتباط با اقتصاد شهری، کیفیت محیطی و سلامت اجتماعی تاثیرات مثبت و چشمگیری را که در نهایت سبب پایداری این مرکز شهری و محیطهای پیرامونی اش می شود، در محدوده مشاهده نمائیم، طراحی فضای خیابان بر اساس الگوهای رفتاری استفاده کنندگان، که در جهت رسیدن به این هدف با شناخت الگوهای رفتاری عابران که در زیر بخش های شناخت الگوهای رفتاری سازگار و ناسازگار و عملکردهای تعاملی مابین این الگوها و الگوهای رفتاری اختیاری، ضروری و اجتماعی خلاصه می گردند به نیازسنجی اساسی در بخشهای کالبدی - عملکردی- ترافیکی پرداخته می شود.

واژه های کلیدی: الگوهای رفتاری - فضای خیابان - عابر پیاده - خیابان کوهسنگی

۱- مقدمه:

موفقیت، تداوم و توسعه فضای یک خیابان بسته به عوامل متعددی است که یکی از مهمترین آنها جاری بودن حیات جمعی و زندگی اجتماعی در آنها می باشد. بدین معنی که گروههای مختلفی از شهروندان در یک رابطه تعاملی با خیابان بوده و آن را بهبود بخشند. امروزه با تکیه بر تجربیات و اندوخته های علمی صاحب نظران و متخصصان شهری مشخص شده که یکی از مهمترین موارد در برنامه ریزی و طراحی فضای خیابان در نظر گرفتن نیازها و الگوهای رفتاری

گروههای مختلف مراجعان می باشد. به گونه ای که همه افراد استفاده کننده از فضای یک خیابان به راحتی به نیازهای خود دست یابند. با داشتن چنین دیدگاهی طراحی فضاهای خیابان صرفاً به کنترل حرکت سواره و اقدامات اولیه نظیر کفسازی محدود نمی شود و از سایر پتانسیل های فضاهای خیابان جهت ایجاد یک فضای عمومی پویا، سرزنده و اجتماعی می توان استفاده کرد. در حقیقت در کشورهای توسعه یافته با استفاده از ابزار و وسایل مناسب طراحی و به کارگیری تکنیک های مفید و موثر، فضاها و عناصر مربوطه را به گونه ای طراحی می کنند که قرارگاههای رفتاری مورد نیاز در آنجا شکل بگیرد. قرارگاه رفتاری و یا یک « مکان _ رفتار » عنصری تحلیل کننده و یا برای تحلیل محیط است که برای تشریح کارکرد های اصلی فضاهای معماری و طراحی شهری و یا طراحی آنها به کار گرفته می شود. یک قرارگاه رفتاری یک واحد کوچک اجتماعی است که از تلفیق پایدار یک فعالیت و یک مکان به گونه ای حاصل می آید تا در فرایندی منظم بتواند عملکردهای ضروری آن محیط رفتاری را برآورده سازد. در این پژوهش در پی طراحی فضای خیابان شهری بر اساس الگوهای رفتاری استفاده کنندگان و قرارگاههای مربوطه می باشد. از جمله خیابان هایی که می توان بحث طراحی بر اساس الگوهای رفتاری را مطرح نمود خیابان کوهسنگی می باشد خیابان کوهسنگی بعنوان یکی از خیابان های قدیمی و شاخص شهر مشهد، حدفاصل میدان تقی آباد (گره مهم ترافیکی - اجتماعی) و پارک بزرگ کوهسنگی (یکی از مهم ترین جاذبه های توریستی شهر مشهد) واقع شده است. خیابان کوهسنگی به دلیل موقعیت خاص استقرار خود، پذیرای الگوهای رفتاری گوناگونی از مخاطبین می باشد این الگوها که در گروه های گردشگر، شهروند، شاغل و ساکن مشاهده می گردد هر یک نیازمند مکان مناسب برای اتفاق رفتارها و فعالیتهاشان می باشند تا مشکلات کنونی این محور همچون تحت تاثیر قرار گرفتن رفتارهای عابرین پیاده توسط حضور وسایل نقلیه، تداخل پیاده سواره و پیاده در بخش های انتهایی مسیر، پایین بودن امنیت عابرین پیاده، وجود آلودگی های صوتی، هوا و زیست محیطی، به خطر افتادن سلامت مراجعین، خارج شدن الگوهای رفتاری عابرین پیاده از شکل اصلی خود و ... رفع گردد که این امر نیاز به طراحی این خیابان را بر اساس الگوهای رفتاری استفاده کننده آشکار می نماید.